כל המנחות באות מצה פרק חמישי מנחות סב.

ביצד [א]עושה מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהן ובכל מקום שיש לחם הלחם מלמעלה [ב] היכא אמר רב פפא במלואים מאי טעמא אילימא משום דכתיב [1]שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה והכתיב [2]את החלב על החזה יביאנו אמר אביי ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה והכתיב [3]וישימו את החלבים על החזות ההוא דיהיב ליה לכהן אחרינא ואזיל ומקטר ליה והא קמ"ל דבעינן שלשה כהנים משום דכתיב [4]ברוב עם הדרת מלך: ושתי הלחם ושני כבשי עצרת [וכו']: ת"ר [5]והניף הכהן אותם על לחם הביכורים יכול יניח כבשים על גבי הלחם תלמוד לומר על שני כבשים [ג] אי על שני כבשים יכול לחם על גבי כבשים תלמוד לומר על לחם הביכורים נישתקל הכתוב ואיני יודע אם לחם על גבי כבשים ואם כבשים על גבי לחם מה מצינו בכל מקום לחם למעלה אף כאן לחם למעלה היכא אמר רב פפא במילואים רבי יוסי בן המשולם אומר כבשים למעלה ומה אני מקיים על שני כבשים להוציא שבעה חנינא בן חכינאי אומר מניח שתי הלחם בין ירכותיהן של כבשים ומניף ונמצא מקיים שני מקראות הללו לחם על גבי כבשים וכבשים על גבי הלחם אמר רבי לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עושין כן [2]אלא מניח זה בצד זה ומניף והא בעינן על א"ל רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא [6]רבי לטעמיה דאמר על בסמוך דתניא [6]ונתת על המערכת לבונה זכה רבי אומר [ג] [2]על בסמוך אתה אומר על בסמוך או אינו אלא על ממש כשהוא אומר [7]וסכות על הארון את הפרוכת הוי אומר על בסמוך: מוליך ומביא מעלה ומוריד [וכו']: אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [8]מוליך ומביא למי שהרוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו במערבא מתנו הכי אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים אמר רבי יוסי בר רב אבין זאת אומרת שירי מצוה מעכבים את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות רעות וטללים רעים אמר רבה וכן לולב רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה ומחוי הכי ואמר גירא בעינא דשטנא ולאו מילתא היא משום דאתי לאתגרויי ביה ת"ר זבחי שלמי צבור טעונין תנופה [ד] לאחר שחיטה ותנופתן כמות שהן דברי רבי וחכמים אומרים [2]בחזה ושוק במאי קא מיפלגי אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא [9]בדון מינה ומינה בדון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי רבנן סברי דון מינה ומינה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה [פ] לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ומינה מה התם בחזה ושוק אף הכא נמי בחזה ושוק ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה [10] לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ואוקי באתרה התם הוא דחזה ושוק אבל הכא כמות שהן כמות שהן רב

במילואים. דכתיב ומסל המצות אשר לפני ה' לקח [ט] מצה אחת וגו' עד וישם (את) [על] החלבים (על החזות) ועל שוק הימין וא"ת הא כתיב בתריה ויתן הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו ויניף וגו' ואז נהפך הלחם למטה כי הני דכמוך [פ]: **בדי** [ל]עצור רוחות רעות. שמא לא בכל תנופות עושין כן אלא דווקא בתנופה של שתי הלחם דעצרת וכן לולב משום דאמרינן בפרק קמא דראש השנה (דף טז.) דגזר דין נחתם בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג על המים [י] ולבד מן הניענוע שבלולב יש בו הולכה והובאה ובעריך פירש בערך עב ערך לנענע בהולכה והובאה והביא ראיה מהיכושלמי תני ערך לנענע שלש פעמים על כל דבר ודבר [יא] בעי רבי זירא הכן מד והכן מד או דלמא הכן והכן מד פי' כבר אמרנו ערך ניענוע שלש פעמים בעי רבי זירא ההולכה מיחסב פעם אחת והובאה פעם אחת או דלמא הולכה והובאה פעם אחת נחשבת וערך להוליך ולהביא ג' פעמים תמן תניען בנדה פ"ט (דף סב.) בעינן ז' פעמים מעבירים על הכתם וערך לכפרה שלש פעמים על כל אחד רבי זעירא בעי הכן מד והכן מד או הכן והכן מד ולא מיפשיט ויין דלא מיפשיט עדיין לחומרא שלש פעמים בכל אחד ואחד עד כאן לשונו והביא בעיא דהתם אימת נמי בהם"ם שלנו בנדה כפ' האשה (דף סג.) דבעי רבי ירמיה אמטויי ואיתויי חד או דלמא אמטויי חד ואיתויי חד וכיולא בה לקמן בפ' אלו מנחות (דף עו.) גבי שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה דבעי ר' ירמיה אמטויי ואיתויי חד או דלמא אמטויי ואיתויי תרי:

רכ

ד) **הא כיצד.** יתקיימו המקריב דהיינו כהן וידיו תביאתה דהיינו בעלים: **היכא.** אשכחן לחם [1] דלחם למעלה: **במילואים.** דכתיב ומסל המצות אשר לפני ה' וגו' עד וישם על החלבים ועל שוק הימין: **מאי טעמא.** אמרינן דמניח חזה ושוק על אימורין: **הבוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה.** (פ) ח) המלב על החזה וכי הדר רמי ליה ביד המניף אישתכח מה שהיה למעלה היה עכשיו למטה: **הבוא** [ב] **היינו דיהיב ליה.** כהן המניף לכהן המקטיר ואישתכח דאימורין שהיו למטה הוו השתא למעלה: **והא קמ"ל.** הכי שלשה קרבנות דבעינן ג' כהנים דבלאו שלשה לא משכחת לתיהפכי כולי האי: **נישתקל הכתוב.** הושוו שני דינין בפסוק זה דתרתי שמעינן מיניה ולא ידעינן במר הי מיניהו ניחוש: **לחוליא שבעה.** שהשבעה כבשים של עולה הנאין על הלחם בחומת היום לעצרת כדכתיב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם וגו' אין טעונין תנופה עם הלחם: **כן ירכותיהן.** שמשכיב הכבשים על מתניהם על ידו ונותן הלחם על ירך [ג] המתחתון לחם על הכבשים על ירך המתחתון וכבשים על הלחם ירך העליון מוטל על הלחם **ונעודן** מיין קמייריי: **אין עושין כן.** לתת לחם בין [1] ירכים: **על בסמוך.** שיתן הנזיכין של לבונה אצל הסדרים: **בשבוא אומר על המרן אם הפרוכת.** דליכא למימר על ממש דהא פרוכת ממילה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים: **הוי יא** [ד] **על בסמוך.** שהיה אצל הארון הכא נמי על שני הכבשים על בסמוך: **מוליך ומביא.** לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבעה רוחות: **מעלה ומוריד לעצור עננים רעים.** הנאין מלמעלה למטה: **שירי מצוה היא.** דלא מעכבא כפרה ולא עיקר מצוה יב] כדאמרינן בפרק שתי מדות (לקמן דף נג:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו [ה] הכתוב יג] [לענין מצוה מן המובחר) כאילו לא קיפר וכיפר: **וכן** יד] **לולב.** בעינן מוליך ומביא: [ו] **לאגרויי.** שטעה: **שעונין תנופה** [ז] **שחוטין.** דבחיין לא אישתרייך ליה לגמיתני [דבגופיה כתיב]: **כמות שהן.** (כ) שלמים: דון

ה) **הבוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה.** (פ) ח) המלב על החזה וכי הדר רמי ליה ביד המניף אישתכח מה שהיה למעלה היה עכשיו למטה: **הבוא** [ב] **היינו דיהיב ליה.** כהן המניף לכהן המקטיר ואישתכח דאימורין שהיו למטה הוו השתא למעלה: **והא קמ"ל.** הכי שלשה קרבנות דבעינן ג' כהנים דבלאו שלשה לא משכחת לתיהפכי כולי האי: **נישתקל הכתוב.** הושוו שני דינין בפסוק זה דתרתי שמעינן מיניה ולא ידעינן במר הי מיניהו ניחוש: **לחוליא שבעה.** שהשבעה כבשים של עולה הנאין על הלחם בחומת היום לעצרת כדכתיב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם וגו' אין טעונין תנופה עם הלחם: **כן ירכותיהן.** שמשכיב הכבשים על מתניהם על ידו ונותן הלחם על ירך [ג] המתחתון לחם על הכבשים על ירך המתחתון וכבשים על הלחם ירך העליון מוטל על הלחם **ונעודן** מיין קמייריי: **אין עושין כן.** לתת לחם בין [1] ירכים: **על בסמוך.** שיתן הנזיכין של לבונה אצל הסדרים: **בשבוא אומר על המרן אם הפרוכת.** דליכא למימר על ממש דהא פרוכת ממילה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים: **הוי יא** [ד] **על בסמוך.** שהיה אצל הארון הכא נמי על שני הכבשים על בסמוך: **מוליך ומביא.** לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבעה רוחות: **מעלה ומוריד לעצור עננים רעים.** הנאין מלמעלה למטה: **שירי מצוה היא.** דלא מעכבא כפרה ולא עיקר מצוה יב] כדאמרינן בפרק שתי מדות (לקמן דף נג:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו [ה] הכתוב יג] [לענין מצוה מן המובחר) כאילו לא קיפר וכיפר: **וכן** יד] **לולב.** בעינן מוליך ומביא: [ו] **לאגרויי.** שטעה: **שעונין תנופה** [ז] **שחוטין.** דבחיין לא אישתרייך ליה לגמיתני [דבגופיה כתיב]: **כמות שהן.** (כ) שלמים:

ממורת הש"ם

א) [פסחים סג: סוטה לז:], ב) סוכה לז: ע"ש, ג) [יומא עח: וש"נ], ד) שיך לעיל, ה) המחתן הפ"ד. ו"ק, ו) הסמוך כאילו לא עשה מצוה מן המובחר וסיפר הפ"ד. ז"ק, ז) רש"ק מ"ג, ח) [אחר שחיטה דבחיים לא אישתרייך ליה למיתני מה שלמי יחיד טעונין תנופה אף שלמי צבור כו' דבגופיה כתיב הפ"ד וכו'. ל"ק, ט) [עי' מה שכיתבתי בגליון ס"מ עמ. תוס' ד"ה אלא], י) נ"מ והיא גיר. ל"ק ולכך בהגיעגוע שבלולב כו',

תורה אור השלם

1. שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני יי והיה לך ולבניך אתך לחק עולם כאשר צוה יי: ויקרא ז טו
2. והיו תביאינה את אשי יי את החלב על החזה יביאנו את החזה להניף אתו תנופה לפני יי: ויקרא ז ל
3. וישימו את החלבים על החזות ויקטר החלבים המזבחה: ויקרא ט ב
4. ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון: משלי יד כח
5. והניף הכהן אתם על לחם הבכורים תנופה לפני יי על שני כבשים קדש יהיו ליי לכהן: ויקרא כג כ
6. ונתת על המערכת לבנה זכה והיתה ללחם לאזכרה אשה ליי: ויקרא כד ז
7. ושמת שם את ארון העדות וסכת על הארן את הפרכת: שמות מ ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכוא וכו' ורמי ליה שם החלב: (ב) ד"ה כמות שהן שלימים:

גליון הש"ס

גמ' רבי לטעמיה דאמר על בסמוך. עיין לקמן דף עח ע"ב תוספות ד"ה ונתת:

מוסף רש"י

על בסמוך. פסיק מוסיף שני דברי לבונה בין שני הסדרים וסכות על הארון. על כתף לתי על ממש. דהתי מתילה הוא פרוכת ולא היה סכך (סוטה יז:). מוליך ומביא למי שהרוחות שלו. מצוה זו אני עושין לשמי כן מרמה נהנפתי זאת אומרת. הא דרבי יוסי דקאמר תנופה עוצרת רוחות רעות וטללים רעים. שירי מצוה. מצוה שהיא פרוסה עיקר לעכב כפרה אעפ"כ חשיבה היא לעכב את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא. ואינה מעכבת. כדתניא בתורת כהנים ומייתינן לה בגמרא דיומא (דף ה.)

לתנופה לכפר ומי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא כדם. אלא אם עשאה לתנופה שירי מצוה שעשאה לא עשאה. מעלה עליו הכתוב כאילו לא עשה מן המובחר וסיפר. כלומר אעפ"כ סיפר אפילו נרקן אחר וכן לולב. מוליך ומביא מעלה ומוריד ממטי ליה. מוליך ומייתי. מגיא גירא בעינא דשטנא. הרי זה לחץ בעיניו של שטן שרואה בעיניו אפילו כי מה לנתקן מעליו שול מלות ולאו מילתא היא. אין נכון לומר כן לאיתגרויי. שיתגרה בו שטן שהוא יגר הרע ושיאחוז בתעות מעל קטני ומסור עצמו על הדבר (סוכה לז: לח:). דון מינה ומינה. כי נמרינן מילתא ממילתא בג"ש נמרינן לה כולה מילתא מינה דון מינה ואוקי באתרא. למתי דצריכי נמרינן לאחר דלא נריכינן מקמינן כאחרא (יבמות עח:). כל דבר שאתה למד מהבירו בג"ש או בהקש הר לאת ממני בכל דבריו דון מינה ומינה. כי נמרינן מילתא ממילתא בג"ש נמרינן לה כולה מילתא מינה דון מינה ואוקי באתרא. למתי דצריכי נמרינן לאחר דלא נריכינן מקמינן כאחרא (יבמות עח:). כל דבר שאתה למד מהבירו בג"ש או בהקש הר לאת ממני בכל דבריו דון מינה ומינה. כי נמרינן מילתא ממילתא בג"ש נמרינן לה כולה מילתא מינה דון מינה ואוקי באתרא. למתי דצריכי נמרינן לאחר דלא נריכינן מקמינן כאחרא (יבמות עח:). מרשה שלמדה דבר מחבירתה בגזרה שוה, אם שתעמיד אותו דבר מה שהיה עומד במקום שלמדתו מעה ואוקי באתרא. מה שהדבר נריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מעצמו ילמד מחבירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמד מעצמו ילמד מחבירו.